

Дах на самца. Разбіраемся, што гэта такое

Змест

- З чаго складаецца дах на самцах
- Плюсы канструкцыі
- Мінусы канструкцыі
- Нюансы мантажу даху на самца
- Рэзюмэ

Дах на самца — характэрны архітэктурны элемент старажытнарускага дойлідства. Прылада франтонаў у традыцыйнай срубная хаце складаней, чым у сучасных аналагах. Затое драўляны дом, сабраны па такой схеме, выглядае гарманічна і добра ўтрымлівае цяпло. Разбяромся ў прыладзе даху на самца, яе плюсах і мінусах. Бонус-фота паслядоўнасці мантажу.

З чаго складаецца дах на самцах

Апорнай канструкцыяй даху на самцах выступаюць франтоны. Яны з'яўляюцца працягам зруба: бярвёны на кантавых сценах паступова кароцяцца, а вянкі падоўжных сценаў сыходзяць ўнутр памяшкання. Для вырабу самцоў выкарыстоўваюцца трывалыя бярвёны дыяметрам 230-250 мм, апрацаваныя антысептыкамі і антыпірэнамі.

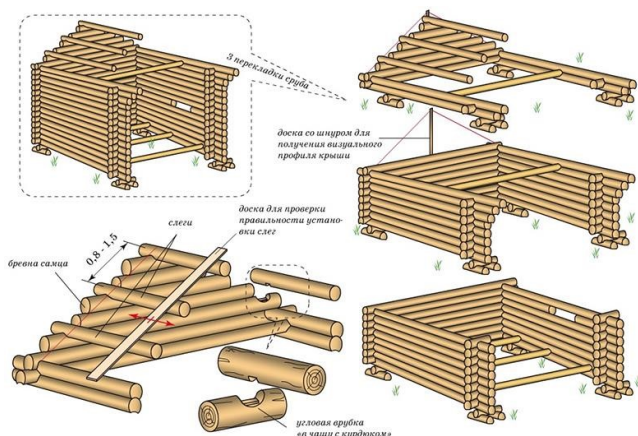
У канструкцыю ўваходзяць:

- **Самі самцы** — бярвёны, з якіх збіраюць франтон. Для мантажу астатніх элементаў на краях самцовых бярвення праразаюць паўкруглыя жолабы. Яны забяспечваюць поўнае прылеганія драўляных дэталей.

- **Радавыя латы** — бярвёны, якія злучаюць два франтона і забяспечваюць калянасць усёй канструкцыі. У традыцыйнай срубная хаце латы вырабляюць разам з асноўнымі элементамі. Калі даўжыня не перавышае шасці метраў, іх можна падганяць па памеры прама на будаўнічым участку.
- **Князевая злёту** — аналаг канька. Яна звязвае франтоны і выкарыстоўваецца для мацавання кроквенных ног. Калі даўжыня коньковага прагону перавышае 6 метраў, на дах ставяць здвоеную злегку. У якасці коньковай бэлькі рэкамендуецца выкарыстоўваць неацыліндрованное бярвяно ручной рубкі, паколькі для яго характэрная падвышаная трываласць.

У традыцыйнай срубная хаце абавязкова ўжываюць тым ліку: джут, лён, ільновацін, пакулле або мох. Матэрыялы закрываюць шчыліны, якія ўтвараюцца падчас ўсаджвання зруба. Гэта прадухіляе цепластраты і абараняе падкровельное прастору ад прадзьмухвання.

Больш падрабязная схема прадстаўлена на фота:

Плюсы канструкцыі

- **Эфектнасць і эстэтычнасць.** Бярвеністы франтон выглядае вельмі арганічна і стыльна - у лепшых рускіх традыцыях.
- **Якасная цеплаізаляцыя** прасторы пад дахам — можна ўладкоўваць дадатковыя жылыя памяшканні.
- **Высокая апорная здольнасць** — падыходзіць для мантажу любога віду даху.

Мінусы канструкцыі

- **Высокі кошт.**
- **Складанасці мантажу** — неабходна забяспечыць шчыльнае прылегання элементаў драўлянай канструкцыі.
- **Нераўнамерная ўсаджванне** — памылкі пры зборцы могуць прывесці да прагібання сцен, выпадзення бэлек перакрыцця і нават да абвальвання даху на самцах.

Каб пазбегнуць непрыемных наступстваў, неабходна выкарыстоўваць рухомыя элементы ў месцах злучэнняў і ўважліва адсочваць працэс ўсаджвання. Пры ўсталёўцы бярвення невялікага дыяметра і сур'ёзных снеговых нагрузках канструкцыю ўзмацняюць кроквеннымі нагамі. Такую дах нельга назваць класічнай самцовай, гэта пераходны варыянт.

З усіх відаў даху для даху на самцах лепш за ўсё падыдзе дах ондулін. Гэты матэрыял не грэецца, не працякае, не кандэнсуецца, не іржаве. Ондулін можна змантаваць самастойна без выкарыстання спецыяльных інструментаў. На ондуліне з часам не з'явіцца сколаў і расколін, яго не трэба падфарбоўваць, а дастаткова толькі перыядычна чысціць ад смецця. Для даху вашага дома можна выбраць любую дах ондулін да спадабы: лаканічны Смарт, аб'ёмную чарапіцу Ондулін і незвычайную Ондувіллу.

Нюансы мантажу даху на самца

- Чым вышэй дом, тым больш у яго будзе ўсаджванне. Таму бяравеністыя будынка лепш пакінуць на 1-1, 5 года, і толькі потым ўзводзіць дах і пачынаць ўнутранае аздабленне.
- Каб пазбегнуць выпадзення верхніх вяноў, неабходна фіксаваць кроквы пры дапамозе адмысловых мацаванняў-паўзуноў або металічных клямараў.
- Для кампенсацыі ўсаджвання крокваў канёк мацуецца з невялікім зазорам. Так жорсткая сцяжка не прыводзіць да дэфармацыі: пры высыханні кроквенныя ногі злёгка прыўздымаюцца і стульваюцца ў галіне коньковага элемента.
- Улічвайце, што самцовыя франтоны важаць нашмат больш каркасных. Ацэньваць нагрузку трэба яшчэ падчас абмеркавання і складання праекта, каб вызначыць прыдатны тып падмурка і правільна разлічыць глыбіню яго залягання.

Дах на самца была адзіна магчымым варыянтам ў традыцыйнай срубная хаце. Але з часам тэхналогія ўдасканалілася, з'яўляліся новыя крапежныя элементы, драўніна расла ў цане. Зараз на даху часцей ставяць кроквенную сістэму з разрэджанай лачаннем, а франтоны зашываюць цесам. Але кошт такога варыянту не заўсёды аказваецца выгаднай. Усё залежыць ад асаблівасцяў праекта і майстэрства будаўнікоў.

Рэзюмэ

Спецыялісты раяць выбіраць самцовыя франтоны толькі ў тых сітуацыях, калі зруб будзе выкарыстоўвацца для пастаяннага пражывання. У гэтым выпадку выдаткі на будаўніцтва акупацца на працягу некалькіх сезонаў. Высокая тэрмаізаляцыя сечанай драўніны дазволіць скараціць выдаткі на ацяпленне, а эстэтычны выгляд сцен знутры — эканоміць на ўнутраным аздабленні.